

Mértékadó

Kultúra • Tv- és rádióműsor

2021. november 8–14.

Teremtés
Genesis
I–IV.

Sváby Lajos festőművész
rajzai a Műcsarnokban

Nagy József
Dante politikai teológiájáról

Film: Magyar Passió

Az egész életét beletette az Isteni színjátékba

Beszélgetés Nagy József Dante-kutatóval

Hétszáz évvel ezelőtt, 1321-ben adta vissza lelkét Teremtőjének Dante Alighieri, minden idők talán legnagyobb költője, az Isteni színjáték írója. Nagy József filozófussal, az ELTE BTK Olasz Tanintézetének munkatársával beszélgettünk, akinek a közelmúltban olaszul is megjelent Dante és Vico – Dante politikai teológiája. Fejezetek a Dante-recepció történetéből című könyve.

– Kutatásai során arra jutott, hogy Szent Ágoston Vallomások (Confessiones) és Isten városáról (De civitate Dei) című műve is forrása volt a Commediának. Kérem, beszéljen erről. Továbbá mire gondol, amikor azt írja: Dante csakis a második keresztség által volt képes meghaladni az álombeli állapotot?

– „Az önmagunkról való szólás szükséges okok alapján megengedett (...) (egy részt) akkor, amikor az önmagunkról való szólás nélkül nagy gyalázat vagy veszedelem nem volna elkerülhető (...). A másik ok esetében önmagunkról szólva igen nagy haszon származik másvalaki számára a tanítás révén. Ez a meggondolás indította Ágostont a Vallomásokban arra, hogy magáról beszéljen, mert életének alakulása, amely a nem jóról a jára, a járól a jobbra, a jobbról a legjobbra fejlődött, olyan példát és tanítást adott, amilyet más ilyen igaz ta-

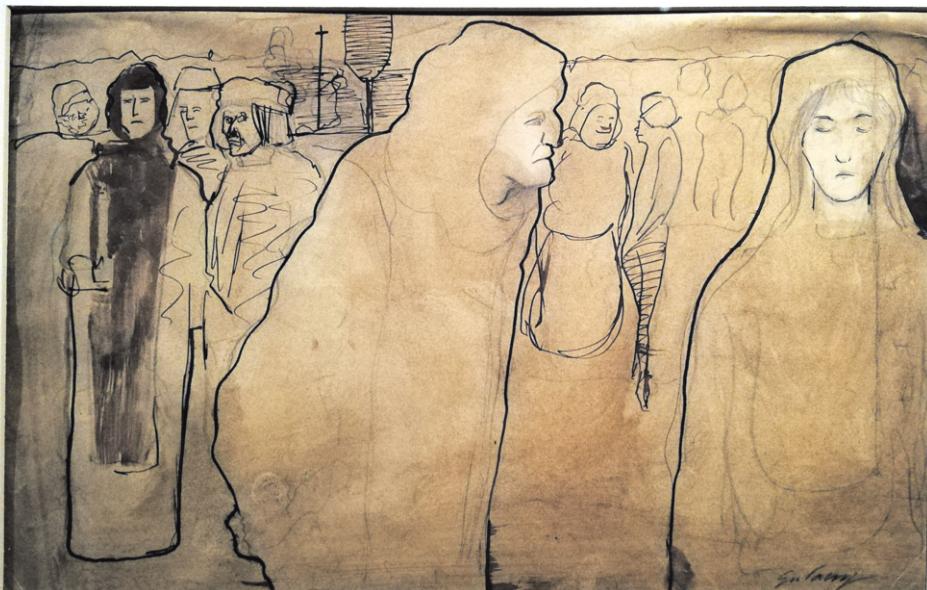

nú nem szolgáltathatott volna” – írja Dante a Vendégség című művében.

A fenti idézet világossá teszi, hogy többek között milyen értelemben volt fontos Ágoston Dante számára. Dante ugyanakkor fogékony volt Ágoston filozófiájának proto-egzisztencialista jellege iránt is: például a Purgatórium XXXIII, 53–54-es szakaszának – „così queste parole segna a' vivi / del viver ch'e un correre a la morte” („e

szavakkal jelöld meg az előknek / az életet, amely nem más, mint rohanás a halál felé”) – valószínűsíthető intertextusa a De civitate Dei XIII/10. Sok elemző kimutatta, hogy az Isten városáról és a Vallomások alapvető forrásai a Színjátéknak. Dante a Commediában átvette Ágostontól a személyisége mint tudatfolyam koncepcióját, és az ágostoni intellektuális szereplőt is adaptálta. A két szerző között egyik különbségre utalva: Ágoston ki akarta törölni egyéniségeből korábbi szónokiságát, Cicero- és manicheizmus-orientáltságát, ellenben Dante saját intellektuális identitásában méltó helyet biztosít a retori-kai doktrináknak és a klasszikus kultúrának. Egy megemlítendő, fontos analógia e két személyisége között a morális megtérés: Ágoston esetében ez egybeesett a keresztényé válással, Alighieri esetében – aki keresztenyének született – egyfajta „második megtérésről/keresztségről” beszélhetünk. Ennek dantei kifejtése tulajdonképpen a Vita nuova-ban (Az új élet) kezdődik, és a Színjátékban teljesedik ki.

– Kezdetben miért Vergilius vezeti az útján Dantét, túl azon, hogy a költői példa-képe volt? Azért, mert Aeneas is utazó volt, ahogyan Homérosznál Odüsszeusz, és Dante is az? Mit jelent, hogy Dante az új Aeneas? Ón arról is elmélkedik, hogy a Színjáték bizonyos értelemben Szent Pál apostol jegyében íródott. Milyen ösz-

Gulácsy Lajos: Dante és Beatrice (1910 körül)

szefüggés volt Dante és Pál között? Az, hogy mindenkit elragadtattak a paradicsomba?

– Aeneas – az *Aeneis* VI. könyve szerint – azért száll alá a pokolba, hogy apjával, Anchisessel találkozzon, mégpedig azzal a céllal, hogy az bizonyos kinyilatkoztatások révén elősegítse Aeneas számára a harci győzelmeket Latiumban, s ezáltal a Római Birodalom megalapítását. Pál apostol ellenben a paradicsomba ragadtatott el, hogy a Földre való visszatérését követően megalapozza a kereszteny hitet, amely az üdvözülés alapja: „aztán e tájra szállt még, hogy bizalmat / adjon, a Választott Edény (Szent Pál), a hitre, / amely az üdvnek útján első harmat” (Pokol II., 28–30., Babits Mihály fordítása). Aeneas pokolbeli utazása tehát a Római Birodalom megalapítását, míg Pál paradicsomi itineráriuma a kereszteny hit megerősítését eredményezte. Dante a saját túlvilági zarándoklata elején kételkedik abban, hogy ilyen előzmények után az ő túlvilági zarándoklata értelmes vállalkozás. A nemrégen megjelent *Dante Alighieri – Komédia I. Pokol. Kommentár* című kötetben, a Pokol I. énekének értelmezésében Mátyus Norbert kollégával a legfontosabb kérdéseket – úgy vélem – érintettük Vergilius alakjával kapcsolatban, és jómagam is erre törekedtem a *Dante és Vico* című könyvemben. Vergilius allegorikus alakja Dante számára releváns mint túlvilági vezető, mint költői és etikai példakép, illetve mint a keresztenység előhírnöke a pogány világban.

– Dante szerint Isten minden bűnt egyedi módon kezel. Hogyan kell ezt értenünk?

– A *Dante és Vico* című kötetben, a Pokolra vonatkozó dantei bűn- és büntetéstípologiát magában foglaló, a Pokol XI. énekéről szóló fejezet egy pontján fogalmazok így (az adott esetben Barański nyomán, de sok más szerző is így fogja fel ezt). Legysszerűsítve: a pokol lakói egy bizonyos főbűn mellett majdnem minden nyíltan további bűnbőkben is vétkesek, és az örökké elkarhozás keretein belül a rájuk rótt büntetés nagyon is testre (egyenre) szabott. A purgatórium lakóira ez már nem áll, ők alapjában véve a hétfőbűn alapján vezekelnek (egyenlenként egy bűn miatt), amíg megtisztulnak, és azt követően üdvözülnek.

– Ön párhuzamot von Jákobnak a Teremtés könyvében olvasható álma (Ter 28, 10–15) és Dante purgatóriumbeli álma között. Beszélne erről részletesebben?

– Az említett könyvemben a Purgatórium IX. éneke kapsán írok az álom és a misztikus vízió Színjátékbeli motívumáról, ez esetben is nagy Dante-elemzőkre, például Ginsbergre alapozva, aki – szerintem plauzibilis módon – párhuzamba állítja Dante sas-álmát és az ószövetségi Jákob lépcső-álmát. Számos további álomepizód van a Színjátékban, ezek egy részét is vizsgálom a könyvemben. Az ember Istenhez való felelemkedésének említett ószövetségi (tehát álombeli) formáját, illetve ennek leírását számos kereszteny szerző adaptálta, köztük Alighieri. Az álomban képszerűen jelenik meg az égi és a földi világ kapcsolata. A bibliai intertextualitás figyelembevételével kijelenthető, hogy a Purgatóriumban Jákob lajtorjája Dante számára *in figura*

– Hogyan kell értelmeznünk azt, hogy Beatrice Krisztus allegoriája?

– Inkább úgy fogalmaznék (ahogy az említett könyvemben elsőlegesen teszem), hogy Dante túlvilági zarándoklatában és fokozatos megtisztulásában, végül pedig üdvözülésében Beatricének krisztusi funkciója van. Beatrice alakjának értelmezése (is) rendkívül bonyolult: néhány szempont szerint igyekeztem ezt megtenni a könyvemben.

– Ön kimutatta, hogy John Milton angol költő, az Elveszett Paradicsom című emberiség-eposz alkotója a Színjáték kutatója volt. Mondana erre néhány példát? Ugyancsak hasonlóságok fedezhetők fel a Színjáték és Az ember tragédiája, illetve Dante és Madách személyisége között.

– Nálam jelentősebb kutatók álláspontjait idéztem, illetve foglaltam össze egyetértőleg a *Dante és Vico* című könyvemben ezen egybevetések kapcsán. Milton Dante életművének jelentős részét – a Színjátékon túl például a *Monarchiát* (*Egyeduralom*) és a *Vita nuovát* (*Az új élet*) – elmélyülten tanulmányozta, és a *Commedia* nyilvánvalóan ihlető forrása volt az *Elveszett Paradicsomnak*. Csak egy példát említve, Butler nyomán: Milton nagyra értékelte Dante nézeteit a bűnök büntetéséről, a papság romlottságáról, valamint az Egyház és állam funkcióinak szétválasztásáról. Hasonlóképpen a 19. században Madáchot is mélyen inspirálta Alighieri főműve. Vidmar Antal – aki megvilágító erővel veti össze Alighieri és Madách életművét – többek között hangsúlyozza: közös tényező Dante és Madách alakjában a *szimbolizmus*. Már főművük megírását megelőzően mindenkit felépítették a maguk szimbólumrendszerét, „az egész világot egyetlen szimbólummá alakították át, amely lükötött az ő életükktől, és mindenkitőben az élet minden lényeges jellemvonásával szimbólummá változik, hogy aztán a maguk szimbolikus és végzetes élete műveikből tükröződjék viszsa”.

– A 17–18. században élt Giambattista Vico olasz gondolkodó a modern történetfilozófia atyja volt. Milyen kapcsolódási pontok, illetve különbségek fedezhetők fel a két, négyszáz év különbséggel élő alkotó között?

– Vico főműve, *Az új tudomány* harmadik és végső, 1744-es kiadásának harmadik könyvében (Az igazi Homérosz felfedezé-

Baranyai András: Isteni színjáték (Pokol)

ra jelent meg, vagyis más dolgok alakjában, mint a sas vagy maga a Purgatórium hegye, melyeknek mind magukon túlmutató jelentésük volt. Paradicsomi kontextusban Jákob lajtorjája többek közt az érintetlen, de észlelhető Szaturnusz-szférában tűnik fel (legalábbis eszmeileg), és onnan vezet át az Empíreum intelligibilis egébe (Szűz Mária felmegy az Empíreumba: Paradicsom XXIII., 112–139., figyelembe véve a Paradicsom XXII.-ben, valamint a Paradicsom XXI., 25–42.-ben leíratat is). Érdekes, hogy VI. Pál pápa egy reflexiójában úgy fogalmaz: Jákob álmának jelenete a teljes Színjátékra ki van terjeszтve: „az Isteni Színjáték itinerarium mentis in Deum-nak nevezhető (...)”, a száz ének egy olyan lépcső száz fokát alkotja, mint ami lyet Jákob látott álmában, mely fokok a legmélyebb helyekről a legszentebb Szent háromság fényéig vezetnek”.

se címmel) többek között kitér arra, hogy – sajátos történetfilozófiai koncepciójának keretei között – Dante szerzőként analóg funkcióval bírt a 14. századi Itáliában, mint Homérosz az ókori Görögországban. (Ezen összehasonlításban jelentős hatással volt rá Gravina *Della ragion poetica*-ja.) Ebből kiindulva Vico számos figyelemre méltó megállapítást tesz Dantéről is. Vico, bár elmélyülten tanulmányozhatta Alighieri munkásságát, nem vált a Színjáték kommentátorává. Főművében a saját maga által kidolgozott költői bölcsesség (*sapienza poetica*), illetve költői leleme nyesség (*ingegno poetico*) fogalmával összefüggésben vált relevánsá Ho-mérosz és Dante összehasonlítása. E vicói fogalmak jelentésének rövid összefoglalása a következő: a történeti tudás alapvetően költői, egyedül a filozófus költő lehet képes autentikus értelemben megragadni a társadalmi-történelmi világra vonatkozó igazságokat. A dantei Vergilius is filozófus költő. A Színjáték filozófia és költészet egybefonódása, ezért is érdekelhette komolyan Vicót. Fontos analógia lehet Dante és Vico között a kereszteny jogelmélet mély ismerete. Jelentős különbség lehet viszont az, hogy – tudomásom szerint – Vico (Herderéhez hasonlítható kultúrrelativista álláspontjából fakadóan) nem osztotta Alighieri birodalmeszményét. Vico a *Giudizio sopra Dante* (Ítélet Dantéről) című írásában úgy fogalmaz, hogy a Színjátékot három okból fontos olvasni: Itália barbár történelmének, a toszkán nyelvnek mint forrásnak és a fenséges költészettelnek a megismerése okán. Girard a Színjáték és Az új tudomány hermeneutikai relevanciáját és analógiáját hangsúlyozza: a történelem barbár kezdeteinek autentikus megértéséhez (Vico esetében), akárcsak a bűn és az elkarhozás mély megértéséhez és átlésekéhez (Dante esetében) speciális hermeneutikai-egzegetikai stratégiára van szükség, amely nagy fokú empátiás készséget és kreatív gondolkodást tesz szükséges a kutató, illetve a költő részéről, s egyúttal – a történeti-társadalmi jelenségek vizsgálatában – a gógot (és az inadekvát előfeltevések) meghaladásának képességét.

– Hogyan jellemzné Dante politikai teológiáját?

– Alighieri a Római Birodalomhoz és a Német-római Császársághoz kapcsolódó történelmi ismeretek és mítoszok szem előtt tartásával egy új európai kereszteny birodalom megvalósítását szorgalmazta: ennek az új birodalomnak a létrehozásában láitta Európa és Itália vonatkozásában a béke, a jólét és végeredményben – a császárság és az Egyház egymástól elkülöní-

tett, ugyanakkor egymást kiegészítő és segítő tevékenysége révén – az emberi üdvözülés lehetőségét. Szofisztikált, jogelméleti megalapozottságú birodalmi eszméjének fontosabb elemeit analitikus formában a *Monarchia*, a *Convivio* (Vendégség) és részben a *De vulgari eloquentia* (A nép nyelvén való ékesszólásról) című műveiben, míg költői formában a Színjátékban fejtette ki. Meglátásom szerint Danténak ez az eszméje

János volt a főszerkesztője, Ön pedig a társszerkesztője. Mennyire árnyalta ez a nagy elmélyültséget igénylő munka a Dantéről alkotott kép?

– Mindenekelőtt sokat tanultam szerző- és szerkesztőtársaimtól. A Színjáték kommentájának kidolgozása mindannyiunktól titáni erőfeszítést, s egyúttal nagy fokú kölcsönös megértést és együttműködést igényelt. Ezen elemzői és szerkeszeti munka folyamán – azt hiszem – mélyebben megérthettem a dantei életmű egészen egyedi voltát, azt, hogy Dante mindenkorai és minden olvasójától a lehető legnagyobb erőfeszítést várja el szövegei jelenlétregeinek feltárasához. Dante szándékosan írta meg így ezt a művét, amelybe az egész életét beletette. Az olvasónak pedig – legyen az laikus, kutató, tanár vagy középiskolás diákok – komoly szellemi fáradozásra van szüksége a megértéshez. Hadd mondjak egy analógiát. Bach műveit, így a körusműveit is, nagyon nehéz előadni. A Bach-művek szellemiségehez az is hozzátarozik, hogy a zeneszerző elvárja az előadóktól, a körustagoktól, hogy az egész szívükkel-lelkükkel leadják az előadásba. Ugyanez a helyzet az Isteni színjáték esetében is. A mi célunk az volt a Kommentárral, hogy segítsük az olvasót a megértésben és az elmélyülésben.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

egyedi volt a maga korában: saját politikai doktrínája révén mind a hierokrata, mind a cezaropápista domináns álláspontokkal szembefordult. Utólelététekintve Dante e birodalmi eszméjét szokás összevetni például Kantnak Az örök béke című művében kifejtettekkel, de eszünkbe juthat Hegelnek a kereszteny germán birodalomra vonatkozó koncepciója is.

– A közelmúltban jelent meg a Dante Alighieri – Komédia I. Pokol. Kommentár című, beszélgetésünkben már szóba került hatalmas munka, amelynek Kelemen

tanár vagy középiskolás diákok – komoly szellemi fáradozásra van szüksége a megértéshez. Hadd mondjak egy analógiát. Bach műveit, így a körusműveit is, nagyon nehéz előadni. A Bach-művek szellemiségehez az is hozzátarozik, hogy a zeneszerző elvárja az előadóktól, a körustagoktól, hogy az egész szívükkel-lelkükkel leadják az előadásba. Ugyanez a helyzet az Isteni színjáték esetében is. A mi célunk az volt a Kommentárral, hogy segítsük az olvasót a megértésben és az elmélyülésben.

„Alkalmaztam a magam arcát”

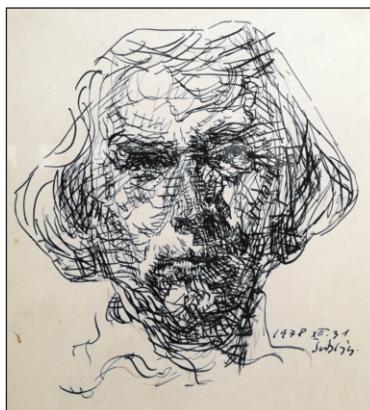
Sváby Lajos festőművész rajzai a Műcsarnokban

Valahonnan elindulni és valahová megérkezni, egy kitűzött cél felé haladni – kissé leegyszerűsítve ugyan, de talán erről szól az egész emberi élet. A bizakodás, a kezdetek, a jövőbe vetett hit természetes dolgok, amelyek szinte minden velejárói az új nemzedékek indulásának. Az ember fiatalon úgy érzi, még sok van hátra, úgy gondoljuk, bármit elérhetünk. Sváby Lajos ezt írta az egyik önarcképe alá: „Az első festményem”, 1954. Elszánt, de nem elbizakodott fiatalember néz ránk a képről; megvan még minden hajszála, kiegyensúlyozottság, határozottság tükröződik a szemében. (Nem úgy, mint Székely Bertalan hasonló önarcképében, amely a Nemzeti Galériában látható. Arról a festményről kőkemény arccal, göögösen néz ránk a fiatal, még pályája kezdetén álló, önbizalommal teli festő. „Ezt én mondom, a csíki székely” – hangoztatta idónként Székely a müncheni évfolyamtársainak.) A Műcsarnok a tavaly, nyolcvanöt éves korában elhunyt festőművésznek Sváby Lajos *arcái* címmel rendezett kisebb, de jelentős kiállítást az alagsori termekben. Múlt heti számunkban szintén egy Műcsarnok-beli kiállításról írtunk, Pilinszky János fényképeiről, amelyek a fenti kiállítótermekben kapnak helyet.

A Sváby-kiallításon nemcsak különböző technikákkal készített önarcképek láthatók, hanem meglepetésként (hiszen a plakáton erre semmi nem utal) bibliai illusztrációk is a Teremtés könyvéhez. A sárga papírra vörös krétával készített huszonkét rajz 1989-ből származik; a teremtés, a bűnbeesés, Káin és Ábel története mozgalmas, drámai kompozíciókon elevenedik meg.

Sváby Lajos hosszú évtizedek óta jelen van a képzőművészeti életben. Középiskolásként a Fenyő A. Endre vezette Dési Huber Képzőművészeti Szabadiskolában képezte magát. 1954 és 1960 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán végezte tanulmányait, olyan mestereknél, mint Kmetty

János és Pór Bertalan. 1963-tól három éven át Derkovits-ösztöndíjban részesült. Kezdetben Dunaújvárosban dolgozott, majd 1965-ben Budapestre költözött. 1975-től festészettel tanított a Képzőművészeti Főiskolán, amelynek 1990-től öt éven át, nyugdíjba vonulásáig a rektora is volt. Az 1960-as évektől kezdve alkotásai rendszeresen szerepeltek tárlatokon. 1967-ben Melocco Miklós szobrászművészessel közösen a Műcsarnok Kamaratermében rendeztek kiállítást, ahol önarcképeket is jelentős számban láthattak a látogatók.

Az önarcképek jelentősége akkor értékelődött fel igazán, amikor a műtörténészek, a gyűjtők és a művészetszerető közönség felfedezte Rembrandt önmagáról készített képmásait. Festmények, rézkarcok és tollrajzok is maradtak fenn a nagy holland mestertől. Az önarckép ma is kitüntetett helyet foglal el a művészek életművében, hiszen az önismeretnek, az önonazonosság megtalálásának fontos megnyilvánulása. Sváby egy helyen ezt írta: „Alkalmaztam a magam arcát, nem azért, mert imádtam magamat, hanem mert szüntelenül ellenőrizni vágyódtam, hogy mit művelnek az arcomon lévő részletek.” Az önarcképeken végigkövethető az ember életútja, ha nem is a születésétől, de legalább is egy korai életszakaszról a végső pontig, a halálig. Ezt láthatjuk Sváby Lajos festményein, toll- és ceruzarajzain is a Műcsarnokban. minden ember önálló univerzum, egy egész világ, egyszeri és megismételhetetlen, „egyedi példány”, ahogyan Kosztolányi Dezső írta a *Halotti beszéd* című versében.

Az elmúlást, a halált nem lehet megsokni. A búcsúzás az élettől, az emlékezés az egykor barátokra, ismerősikre, csalátagokra mint afféle fájdalmas kiáltás tolul fenn benünk, különösen most, halottak napja után. Sváby Lajos ceruzarajzai, önarcképei egy egész falat töltenek meg a Műcsarnok alagsorában. Alkotásain azt a hosszú, fájdalmas utat mutatja meg nekünk a művész, amit az embernek végig kell járnia a kezdetektől a földi élet utolsó pillanatáig. Rajzai tárgyszerűek, fiatalkori ábrázolásain nem látszik harsány életöröm vagy valamiféle túlzott lelkesedés, ahogyan az utolsó rajzokon sem a befelé forduló kétségebesés a meghatározó. Ez utóbbi alkotások inkább „a múlt idő elfogadásának jegyzetei” – írja a kiállítás prospektusában Sínkó István művészeti író.

„Sváby nagyszerű önarcképei a jegyzetszerűtől a komplett festményig, a vázlattól az önálló műig egy nagy formátumú mester önvallomásos, szabad és rendkívül személyes munkái. Egy olyan alkotóé, aki megelvez saját képi nyelvét, tisztán az intuícióira hallgatva – nem mellesleg szakmailag tökéletesen felkészülten – hozta létre oeuvre-jét, beleüzítve minden szertelenséget, vad életörömöt és drámát. Az önarcképek ennek az életműnek fontos részei, leginkább a francia kifejezés illik e műsorozathoz: *L'autoportrait est l'artiste même*, vagyis az önarckép maga a művész – olvashatjuk a találó mondatokat Sínkó Istvántól.

(A kiállítás november 21-éig látogatható a Műcsarnokban.)

Szöveg és kép: Mészáros Ákos

Egy vászontáska üzenete

Gondolatok a heidelbergi Bibliotheca Palatináról

A járványos idők sok rosszat, magányt, fájdalmat, nem kevés családban tragédiákat hoztak. De érkezett ebben a bő másfél esztendőben egy ritka ajándék is: a hétköznapi csodák, az apró dolgok, a látszólag már nagyon megkopott tárgyak megbecsülése. Esetben e tárgyak sorában kitüntetett helye van egy valaha fekete, sisakos görög férfifejjel ékes, vászonból készült könyves táskának, amelyen ez a felirat ékeskedik: *Heidelberg Akademie der Wissenschaften*, azaz Heidelbergi Tudományos Akadémia. A jeles tárgyat tizenegy évvel ezelőtti, sorrendben az utolsó heidelbergi kutatóutunk során kaptam, az ottani Germanisches Institut egyik professzorától, aki nem volt rest elolvasni és jelképesen „megjutalmazni” egy olyan angol nyelvű dolgozatomat, amely a Heidelbergi Egyetemi Könyvtár jóvoltából online is megjelent. Témája V. Frigyes pfalzi választófejedelem és Elizabeth Stuart (a téli király és a téli királyné) házassága volt. S ha már Pfalz, akkor eszembe jutott, milyen jótéteménye századunknak, hogy 2001-től mindenhez heidelbergi látogatásunk során igénybe tudtam venni az egykor méltán világhírű Bibliotheca Palatina gyűjteményének témáimat érintő anyagát, mikrofilmre vitt formában. Mert az eredeti könyvtárra bizony ugyanaz a sors várt, mint a mi immáron nagyrészt hazakerült sárospataki könyvesházi anyagunkra. 1623-ban hadisarc lett belőle, a harmincéves háború egyik emlékezes eseményeként. Miksa bajor herceg Tilly zsoldosaival rakatta szekérre a páratlan anyagot, XV. Gergely pápa iránti húségét és háláját bizonyítandó, s természetesen felajánlva azt a Vatikáni Apostoli Könyvtár gyarapítására. S ha már görög férfifejet emlegettettem heidelbergi könyves táskám dísze kent: a hatalmas szállítmányt Rómában az akkor vatikáni főkönyvtáros, egy görög irodalmár, teológus, filozófus és orvos, Leo Allatius fogadta.

Az egykori pfalzi, választófejedelmi könyvtárat nem sokkal később indították útnak Rómába, mint a magyar reformáció irodalmának és törtérialjának legsokoldalúbb, legszínesebb szerzőjét, Szenczi Molnár Albertet, aki ekkortájt épp ifjúsága városában tartózkodott. Tilly katonái alapossan megkínzották, s azért vállatták, hogy adja elő nemlétező aranyait. Szegény fejének világ életében csak szellemi, lelkei kinccsei voltak, így az ő hiába vallatós zsoldosok bosszúja nem maradt el. Az igazsághoz természetesen az is hozzáartozik, hogy a harmincéves háború protestáns hőse, II. Gusztáv Adolf svéd király Stockholmba szállítatott többek között Csehországból egy katolikus könyvgyűjteményt.

Az évszázadok során az „elkonfiskált” heidelbergi könyvanyag egy része visszakerült Németországba, az első komolyabb szállítmány 1815-ben. Ez már reménytelivel bevezetés volt a 21. század elejéhez, amikortól a Vatikáni Apostoli Könyvtár elektromosan elérhetővé tette az anyag még náluk lévő darabjait. A kéziratgyűjteményi részben számunkra most a legérdekesebbek a pfalzi választófejedelemi család orvosi receptgyűjteményei. A nevezetesebb gyűjtők sorából két név, két, akár doktori rangra méltó gyógyító nagyasszony, anya és leánya emelkedik ki. Az általuk is használt medicinákat ismertető kéziratok körülbelül háromszáz gyógymódleírást tartalmaznak, a Bibliotheca Palatina 848 német nyelvű dokumentumának több mint egyharmadát. Az anya, Anna dán hercegnő (1532–1585) a Drezdában uralkodó szász választófejedelem felesége volt. Németország-szerte „Anna anya”-ként becéltek. Kétszeresen is méltó volt e névre, hiszen tizenöt gyermeket szült, s közülük tizenegyet el kellett temetnie. De közben mégis egy ország anyja tudott és akart lenni. Anna olyan határozottan küzdött a nők és a gyermekek egészségéért és jogairéért, hogy egy kíméletlen gyúnyiratban egyenesen a Gynäkokratie (azaz: asszonyuralom) szót emlegették vele kapcsolatban. A gyakori családi gyász ellenére Ágost szász választófejedelem felesége a kor legkiválóbb orvosaival levelezett, s összeállított egy nevezetes receptkönyvet is, benne egy hasznosnak bizonyuló, gyomorbántalmak elleni tapasszal. Áldozatos életének a pestis ellen folytatott harc közben a fekete halál ve-

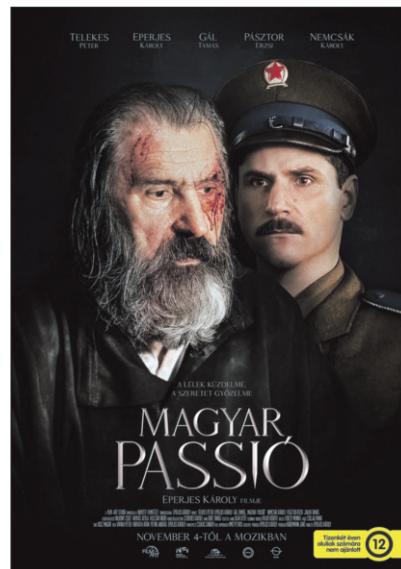
tett véget; a freiburgi dómban temették el. Gyógyítói küldetését második gyermeké, Erzsébet folytatta (1552–1593), aki nemcsak anyja tűzvörös haját, de a medicina iránti színvedélyét is örökölte. Ő VI. Lajos pfalzi választófejedelem fiatalabbik öccsének, Johann Casimirknak (Jásnos Kázmérnak) lett a felesége, s nagy gonddal igyekezett enyhíteni többek között súlyos asztmatikus panaszait. Férje neve azért is fontos nekünk, magyaroknak, mert a már említett magyar református zsoltárfordító, író és szótárszerkesztő, Szenczi Molnár Albert 1596-ban éppen a róla elnevezett – és Matthaeus Meriannak, a város korabeli „vizuális krónikásának” egyik metszetén most be is mutatott – kollégiumban kezdte meg heidelbergi tanulóéveit.

Honnán is indultunk el? Adva volt egy rongyos állapotából visszamentett heidelbergi könyves táska, s a pusztá látványa mi minden szólított elő! Egy nevezetes német könyvtár történetétől a római Vatikáni Könyvtárig, továbbá két, ugyancsak a várhozhoz kötődő gyógyító asszonyig és egy Pfalz fővárosában tanuló, nevezetes peregrinusig sok-sok minden „Habent sua fata libelli” – tartja a mondás. De nemcsak a könyveknek, hanem életünk minden, fontos üzenetet hordozó tárgyának is megvan a maga sorsa! S ezek a sorsok minden körülmenyek között erőt és bizakodást adhatnak nekünk. Amit Anna és Erzsébet képes volt megtenni a tizenhatodik századi Németországban, arra mi is alkalmasak lehetünk hol jobbra, hol rosszabba forduló jelenünkben.

Petrőczi Éva

Ne eméssze meg a feledés rozsdája!

Ahogyan azt M. Kiss Sándor történész egy konferencián megjegyezte, „Magyarországon 1944 végétől a kommunista párt tényerével megindult a történelem kriminalizálása, a reakciós elemek felkutatása és letartóztatása... A bolsevik értelmezés szerint reakciósnak számított mindenki – így a Katolikus Egyház is –, aki nem osztotta a párt ideológiáját. Először felszámolták az Egyház gazdasági jelenlétét, ezt követően pedig meg akarták szüntetni közéleti és politikai szerepét is. Céljuk a hit kiirtása volt, bármilyen eszközzel.” E folyamat meghatározó állomása volt a szerzetesrendek felszólatala. A hatalom semmit nem bízott a véletlenre, ezért az egyházi vezetést kész tények elő állította: 1950. június 9-ről 10-re, majd június 18-ról 19-re virradó éjjel az államvédelem és a rendőrség fegyveresei rátörtek a rendházakra és a kolostorokra, az ott élő szerzeteseket és apácákat teherautókra rakták és internálták. Több ezer szerzetest szállítottak kényszerlak-helyükre, ellátásukról és elhelyezésükéről nem gondoskodtak, tövábbi sorsukról nem tájékoztatták őket. E tragikus esemény adja a keretét Eperjes Károly Magyar Passió című filmjének.

Fjodorov őrnagy, az államvédelem tisztje (Gál Tamás) személyes műgyűjtő. Beosztásával visszaélve már számtalan műkincset sikerült összeszednie – korabeli kifejezéssel *zabrálnia* –, s most szemet vetett a körzetéhez tartozó ferences rendház Nyugatról visszamenekített kegytárgyaira. Többször is megpróbálja megszerezni ezeket, sikertelenül. Egy nap elfogy a türelme, ezért letartóztatja a ferences házfőnököt, Leopold atyát (Eperjes Károly). Az idős szerzetes pap vallatását egy fiatal és ambíciózus tisztre, Keller főhadnagyra (Telekes Péter) bízza, aki, mint kiderül, egykor Leopold tanítványa volt. S miközben Leopoldnak válogatott kínokat kell kiállnia, megindul az államvédelem szerzetesrendek elleni akciója.

Leopold krisztusi alak, nemcsak hogy zokszó nélküli viseli a megpróbáltatásokat, de megbocsátani is kész kínzónak. A szerzetesek sem törnek meg, egytől egyig kitartanak a hitük mellett, és nem engedik megfélemlíteni magukat. Fjodorov és az államvédelem tisztjei korrupt, haszonleső, kegyetlen figurák. Egy pillanatig sem kétséges, hogy az igazság kinek az oldalán áll, mint ahogyan az is nyilvánvalóvá válik, hogy az elkö-

vetkező néhány évtized a magyar Egyház számára is a „babiloni fogás” időszaka lesz. E két, jól behatárolható morális végpont között áll Keller főhadnagy, aki a film igazi főszereplője. Míg a többiek jellege statikus, addig a főhadnagy lelke változásainak magunk is tanúi lehetünk. S mint tudjuk, Jézus sem az igazakat jött hívní, hanem a bűnösöket.

A film forgatókönyvét Petrik András, Horváth Áron és Eperjes Károly írta Várnai Péter Krisztus inge című történelmi játéka alapján. Mindehhez még azt is hozzá kell tennünk, hogy a szerzetesrendek felszámolásáról mindenkor nem készült film, vagyis az első, e téma fókuszáló mozi alkotói nem voltak könnyű helyzetben. Talán e szempontokból is következik, hogy a párbeszédek igencsak kétarcúak lettek. Egy részük néhány alapvető, a háttérben bemutató információval szeretné ellátni a nézőt, míg más helyzetekben valódi dialógusokat hallhatunk. Az előbbieknél a legkevésbé sem életszerűek, sokszor túl didaktikusak, míg az utóbbi esetben a drámai erő sokkal jobban érvényesül. Leopold, Keller és Fjodorov egymás közötti verbális összeütközései a film kiemelkedő pontjait jelentik.

Sajnos a magyar filmek esetében szinte állandó probléma az atmoszférateremtő képesség hiánya, de sokszor találkozhatunk olyan hazai alkotással is, melyben a színészek motyognak, így a hang kifejező erejével egyáltalán nem tudnak elni. A Magyar Passió esetében egyikre sem lehet panasz, az operatőri munka is több, mint egy-egy jelenet rögzítése. Bár a film cselekménye kitalált, az események az ötvenes évek Magyarországának ákár így is történhettek volna. Éppen ezért bizony elég nehéz mit kezdeni a film utolsó, apoteózis-szerű kép-kockáival.

A Magyar Passió ugyanakkor mementó, mely arra hív, hogy soha ne feledjük el történelmünk e sötét korszakát, és emlékezzünk azokra, akik hitük miatt a legtöbbet szenvédtek. S abban, hogy a múltat „ne eméssze meg a feledés rozsdája”, e film – reményeink szerint legalábbis – fontos mérföldkő lehet.

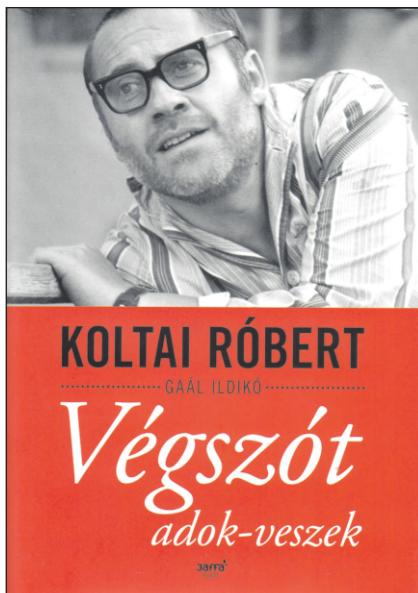
Baranyai Béla

Lőrinc barát és Károly bácsi

2018-ban, amikor Koltai Róbert első, *Sose halok meg?* Az első 75 című könyvéről tudósítottam a Mértékadó olvasóiit, még nem sejthettem, hogy ezt a nagyszerű, „színes házi” és „mozis” önvallomást két további Koltai-könyv fogja követni a Jaffa Kiadónál: 2019-ben *Az én kabarém*, 2020-ban pedig a *Végszó*. Továbbá egy országos sikert és karanténrettegést enyhítő, csavarokkal teli, gyakran krimiszerű, egészsgeszen rendhagyó tele-családregény, a *Drága örökösek*. Ennek nézői közül sokan találgtatták, vajon a főszereplő, Károly bácsi, aki akár magában a cselekményben, akár videóüzenetekben (képernyő a képernyőben üzemmódban) lépett előn, túl van-e a végszón, azaz élete végén, vagy minden össze elrejtőzött népes és fura rettegésre elő.

Koltai Róbert így vall erről a könyve vége felé, fenntartásait, sőt olykor elfáradásait sem leplezve: „Sorozatszínész is lettem, na és akkor mi van? – kérdezhetnék joggal, mert hiszen

Sose halunk meg

nincs abban semmi különös, a színészek egy része pályája során megtapasztal illyesmit... A felkérés után rögtön közölték, hogy ne ijedjék meg, mert az általam játszott figura a végre a főszereplők közé fog emelkedni... Éppen egy tíznapos kanadai amerikai turnéról tértem haza, (erről a könyvben külön fejezetet tudósít bennünket – P. E.), amikor kiderült, hogy az érkezésem másnapján egész nap forgatni kell... Igyekeztem nagyon összeszedni magamat, nehogy miattam kelljen sokat leálni... Épp egy igen indulatos beszélgetés zajlott közöttünk az ügyvédnőt játszó Benkő Nóraval... A kollégák és a stáb fuldokoltak a röhögéstől, én meg nemigen értettem semmit. Végül a rendező-producer jegyezte meg halkan: Robi! Elaludtál!”

A gyöngeségek, elgyöngülések „koltairo-bis” vállalása a kötet több opuszában felbukkan: a rajongásig szeretett apa halálára emlékező *Próbahalálban* és az *Anginás roham* című keserédes rosszullét-krónikában éppúgy,

mint a *Karantén* című írásban, amely a mindenjáunk által megtapasztalt egyediüllétét messze felülműlő színeszmagány megjelenítése is: „Csak azt vettet észre, hogy az az erő, ami bennem a színpadon – bármilyen alapállapotban vagyok is civilben – működik és repít, most mintha nem találna magának igazi célt. Mert lehet persze verset mondani online, meg beszélgetni a képernyő előtt, meg telefonálni, meg úgy tenni, mintha valóban kapcsolódnánk, de az nem az igazi... semmi nem tudja pótolni a személyes jelenlét minden elsőprő erejét... És ez olyan, amiért érdemes elni.” Érdemes az élő közönség és a színészek közötti kapcsolatért éppúgy, mint a színésztársakkal vállalt feltétlen közösségeért. Legyen az ügyetlenkedő „bukta”, mint vizsgaszerepe, Lőrinc barát vagy olyan remeklés, mint egyik sikerfilmje, a *Sose halunk meg* legendássá vált keringője az általa nagyra becsült és szeretett, a felvétel idején már halálos beteg Csákányi Lászlóval. Ebben a rendha-

gyó pályaív-felidézésben kitüntetett helye van a *Nagy elődök nyomában* című fejezetnek, amelyben Koltai sok megbecsült pályatársával „keringőzik”, az önálló szerepreformálás mellett az ő emlékükre is tekintve: Kabos Gyulával, Pécsi Sándorral, Latinovits Zoltánnal... S van, akinek külön címszót is szentel, így Őze Lajosnak, a Bujtoroknak, Bodrogi Gyulának, Jiří Menzelnek, akinek kis híján „vendégsztárja” lett, vagy – nagy sportbarátként – a tragikusan korán meghalt Benedek Tibornak.

Sokáig folytathatnám a tallózást ebben a színes, hol kacagtató, hol megríkató, gazdag anyagban, de most csak egyvalamit emelek ki végszóként: a Gaál Ildikó megállmodta *Dementiaspotok*ról szóló, a sorozattal azonos című, nagyon empatikus tudóstást. Ebben a munkában – szépkorúként – csak nagy lelke erő birtokában tudott részt venni több jeles színészünk, köztük Koltai is. A biatorbágyi Boldog Gizella Otthonban, egy katolikus ápolóházban felvett érzékenyítő vállalkozás/vállalás során (asziszstensként részt vett benne az unoka, Koltai Dániel is) rend-

kívüli élmények érték a stáböt, s természetesen később a nézőket. Most csak egyetlen részletet idézek fel egy Alzheimer-kórban szen-

vedő férfiról és egészséges asszonyáról: „A beszélgetés közben egyszerre csak megszólal a szomszéd szobában a zene, mert épp zeneterápiás foglalkozás kezdődik. A férfnek felcsillan a szeme és felkiált: erre a muzsikára esküdtünk Julikával. És Julikának mellette kicsordul a könnye.”

Végszó ide, végszó oda, reméljük, hogy az egykor sztálinvárosi, majd dunaújvárosi, az apai becsvágynak engedve nagy átéltéssel, de alaposan beijedve Petőfit szavaló kisfiú még hosszú ideig tevékeny, alkotó részese lesz a magyar színjátszás és a magyar filmek világának, sőt, akár újabb könyvek írására is vállalkozni fog. Koltai írásait méltatva ne feledkezzünk meg a szerényen apró címbetűk mögé rejzőző alkotótársról, Gaál Ildikó filmrendezőről sem.

(Koltai Róbert – Gaál Ildikó: *Végszót adok-ve-*

szek. Jaffa Kiadó, Budapest, 2020)

Petrőczi Éva

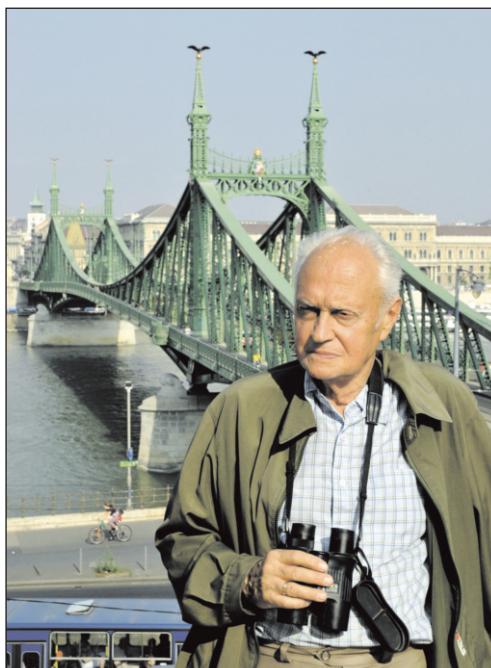
TERMÉSZETRAJZ

Schmidt Egon

Negyedőra egy fekete rigóval

A Nehru partra is megérkezett az ósz. Sár-gulnak a fák levelei, azok pedig, amelyek már elhaltak, csendben leválnak az ágakról, és hintázva, imboldogva hullanak a földre. A Közraktár utcai oldalon mentem, amikor a rigót megpillantottam. Az alacsony kőgáton belüli fűves részen állt és figyelt. Október 6-a volt, kék égről ragyogott alá a nap, sugarai megcsillantak a madár mélyfekete tollain. Sok színes madár él Magyarországon, elég csak a gyurgyalagra, a szalakótára vagy a tengelicre gondolni, de abban a pillanatban úgy éreztem, ez a rigó versenyre kelhetne akármelyikükkel. Fényesen csillgó fekete tollaival, narancssárga csőrével egyszerűen gyönyörű volt. Közben megmozdult, ugrálni kezdett a fűben, és időről időre felcsípett valamit. Hogy mit, azt csak találgathattam. Egyszer valószínűleg egy gyorsabb mozgású pónapot, mert nem ugrált, hanem futott felé, és még idejében el is csípte.

Közben feltűnt, hogy távolabb, még ugyanezen a gyepszőnyegen egy barna ru-

hás tojó is keresgél. Eljátszottam a gondolattal, hogy esetleg nem is olyan régen még egy pár voltak, együtt nevelték a fiókákat. Persze tudom, hogy máshonnan is jöhettek a tojó, hiszen a rigópárok csak a költés idején vannak együtt. Alig nevelik fel az utolsó fészekaljat, útjaik már elválnak, s ettől kezdve, ha néha találkoznak is, nem ismerik fel egymást. Közben a tojó el is repült, de a him még csak utána se nézett. Ehegyetlen a kőgátra röppent, majd onnan a közelébe nyomkúthoz szállt. Lehet, hogy a jó időben fürdeni is szeretett volna, de most csupán inni tudott. Amikor a nyári hónapokban sűrűn nyomkodják a vízcsapot a látogatók, mindig kis tócsa képződik. Így ősz táján azonban a kútnál a víz már olyan kevés, hogy csak inni tudnak belőle a madarak. A tél közeledtével pedig elzárják a csapot.

A fekete madár ivott, aztán a gyermekjátszótér kerítésére szállt. Olyan volt, mint aki énekelni fog, de sajnos csak tollászkodott kicsit, majd beröppent a játszótérre. Csupán néhány gyerek volt ott, de valamitől, talán egy felé guruló labdától mégis megijedhetett, mert hangsosan riasztva kirepült onnan, és egy jó ötven méternyire lévő kis bokros mellett ereszkedett le. Kicsit várt, aztán beugrált a bokrok alá.

Ekkor láttam utoljára. A fekete rigók városi állománya télire részben helyben marad, nem mindegyikük vonul el Dél-Európába. Úgy tűnik, ez a him is ebbe a csoportba tartozik, és talán ép-pen ő lesz az, akit egy csendes februári estén először hallok majd énekelni. Amikor messzire szálló, gyönyörű flótái már a tavaszt csalogatják.

EURÓPA RÁDIÓ

A református értékadó

94,4 Mhz 102,1 Mhz 90,4 Mhz 100,5 Mhz 100,0 Mhz

Debrecen Mezőkövesd Miskolc Nyíregyháza Sátoraljaújhely

europaradio.hu

EGER 91.8 MHz | MISKOLC 95.1 MHz | TOKAJ 101.8 MHz
SÁTORALJAÚJHELY 90.6 MHz | GYÖNGYÖS 102.2 MHz
ENCS 95.4 MHz | HATVAN 94.0 MHz | TÖRÖKSZENTMIKLÓS 96.4 MHz

SZENT István RÁDIÓ®

szentistvanradio.hu

**ÖRÖMHÍR
MindenkiNEK!**

INFO@KATRADIO.HU | 061 255 3333

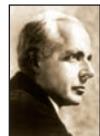
MAGYAR KATOLIKUS RÁDIÓ

katolikusradio.hu

4.25 Édes anyanyelvünk
4.30 Család-barát (ism.)
5.55 Hajnali gondolatok
6.00 Híradó
6.30 Nemzeti sporthíradó
6.45 Kenő (ism.)
6.50 Közelebb – Roma magazin
7.20 Domovina
7.50 Ridikül – A fáraók titka (ism.)
8.40 Food a kezem – Török tévéfilmsorozat, II., 55/27.
9.30 Istanbuli menyasszony – Török tévéfilmsorozat, III., 121/48. (ism.)
10.25 Család-barát
12.00 Déli harangszó
12.00 Híradó
12.35 Nemzeti sporthíradó
12.50 Europa À la Carte – Német ismeretterjesztő sorozat, 22/19.
13.20 Alpesi őriárat – Olasz tévéfilmsorozat, IV., 20/1. Az ördög álarca, 1.
14.20 Almárium
15.15 Don Matteo – Olasz tévéfilmsorozat, I., 16/1. Az idegen
16.10 Rex felügyelő – Osztrák-német bűnögyi tévéfilmsorozat, III., 13/2. Rettegő város (ism.)
17.05 Ridikül – Kommunikáció gyereknyelven
18.00 Híradó
18.25 Nemzeti sporthíradó
18.45 Istanbuli menyasszony – Török tévéfilmsorozat, III., 121/49.
19.40 Rex felügyelő – Osztrák-német bűnögyi tévéfilmsorozat, III., 13/3. Halál a múzeumban
20.35 Kékfény
21.25 A salisburyi mérgezősek – Angol bűnögyi tévéfilmsorozat, 4/1.
22.10 Kenő
22.25 Agatha Raisin – Angol bűnögyi tévéfilmsorozat, II., 6/5. A kívántatos káplán, 1.
23.20 A Durrell család, III., 8/3.
0.10 Diagnózis, 3/10.
0.55 Új idők új dalai
1.30 Divat & dizájn
2.00 Magyar elsők
2.15 Füszöveg
2.45 Noé barátai
3.10 Magyar Krónika
3.40 Unió27 (ism.)
4.00 Summa (ism.)
4.20 Himnusz

5.55 Öt kontinens (ism.)
6.20 Summa (ism.)
6.45 Család'21 (ism.)
7.05 Hajnali gondolatok (ism.)
7.20 Almárium (ism.)
8.10 Mesterember
8.40 „Kodály után, száz ével”
9.05 Muzsika-szó
9.45 Nótacsokor
10.05 Szertartás-közvetítés (ism.)
11.20 Egy pikoló világos – Magyar romantikus film
12.50 V4 Híradó
13.00 Híradó
13.15 Közelebb – Roma magazin (ism.)
13.40 Domovina (ism.)
14.10 Divat & dizájn (ism.)
14.40 Magyar Krónika – Mesterségem (ism.)
15.10 Család-barát (ism.)
16.45 Öt kontinens (ism.)
17.20 Izörzök
17.55 Izörzök – Berettyóújfalu
18.30 1100 év Európa közepen – Magyar dokumentumfilm-sorozat. Szépséges, szomorú magyar helyeken, valahol Zemplén és Gömör-Kis-Hont között
19.00 Nótacsokor (ism.)
19.25 Nótacsokor
19.45 Hej Páva
20.00 Demjén 65
21.00 Híradó
21.25 V4 Híradó
21.35 Ridikül – Kommunikáció gyereknyelven (ism.)
22.30 Dokuzóna
23.30 Hazajáró
24.00 Hagyaték
0.35 Hetedhét kaland
0.45 M2 matricák
0.55 Himnusz
1.00 Híradó (ism.)
1.15 Angol nyelvű hírek (ism.)
1.25 Demjén 65 (ism.)
2.15 Egy pikoló világos – Magyar romantikus film (ism.)
3.40 Magyar Krónika
4.05 Ridikül (ism.)
5.00 Híradó (ism.)
5.15 Angol nyelvű hírek (ism.)
5.20 Német nyelvű hírek (ism.)
5.25 Orosz nyelvű hírek (ism.)
5.30 Kínai nyelvű hírek (ism.)
5.35 Itthon vagy!

4.00 „Hajnali” – népzene korán kelőnek 4.30 Határok nélküli 5.00 Hajnal-táj 5.55 Napi ima 6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.05 Napközben 11.00 Krónika 11.05 A Hely 11.30 Vendég a hánznál 11.55 Harangszóveg 12.01 Déli harangszó a bogács római katolikus templom harangja szól 12.01 Déli krónika 12.35 Közlekedés 12.40 Sporthírek 12.46 Vízállásjelentés 13.00 Krónika 13.05 Ütköz 13.30 Erős vár a mi Istenünk – az Evangéliumok Egyház-felőrája 14.00 Krónika 14.05 Péterfy Gergely: Örök völgy 14.30 Felfedező – a környezetről 15.00 Krónika 15.05 Sporthírek 15.10 Trend-idők 15.25 Édes anyanyelvünk 15.30 Kalendárium 16.00 Krónika 16.10 Jó napot, Magyarország! 17.50 Közlekedés 17.55 Sporthírek 18.00 Krónika 18.05 Határok nélküli 18.30 A nap kérdése 19.00 Krónika 19.05 Sportvilág 20.00 Krónika 20.10 Esti mese 20.25 Vers napról napra 20.30 Édes anyanyelvünk 20.35 30 éve szabadon 21.00 Krónika 21.05 Az Este 21.30 Nagyok 22.00 Krónika 22.24 Sporthírek 22.30 A tökéletes zártág egyetlen pillanata – novellaválogatás 23.00 Krónika 23.04 Sporthírek 23.05 Igéző 23.10 Ütköz 23.35 A Hely 24.00 Himnusz; Hírősszefoglaló 0.10 Vendég a hánznál 0.30 Az Este 1.00 Nagyok 1.30 Péterfy Gergely: Örök völgy

6.05 Muzsikáló reggel 9.30 Arckép-alkotó emberek portréja 10.00 Muzsikáló délelőtt 12.00 Hírek 12.05 Népzene – Fiatalok hangja 12.35 Schiff András zongoraestje 13.35 Györi Filharmonikus Zenekar hangversenye. Dohnányi Ernő: Szimfonikus percek, 2. a) Ernst Chausson: Poeme, b) Camille Saint-Saëns: Bevezetés és rondó capriccioso (Dogadin), ráadás: Niccolo Paganini: La Molinara – Bevezetés és változatok egy Paisiello-témára (ea: Dogadin), 3. Pjotr Csajkovszkij: II. (Kis orosz) szimfónia 15.00 Dankó hírek 15.05 Muzsikáló délután 16.30 Játék 17.00 Hírek. Időjárás 19.00 Évfordulók 100 éve született Cziffra György zongoraművész 19.35 Ránki Dezső, 70. A Liszt Ferenc Kamarazenekar Wolfgang Amadeus Mozart-estje. Hangversenymester: Rolla János. Km.: Ránki Dezső. 1. Kis éji zene K. 525, 2. C-dúr zongoraverseny K.415 (Ránki), 3. F-dúr divertimento K 138, 4. A-dúr zongoraverseny K. 414 (Ránki) 20.55 A Spanyol Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarának hangversenye. Vez.: Pablo Heras-Casado. Km.: Leticia Moreno. 1. Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (Moreno), 2. Ludwig van Beethoven: IV. szimfónia 22.00 Árs nova – a XX–XXI. század zenéje 23.00 Jazz-koncertek. IV. Sárkány-szelidítő Jazznapok 23.55 Szózat 24.00 Notturno

5.55–8.54 Ma reggel 8.54–12.55 Ma délelőtt. Benne: 9.00 Híradó 9.30 Hírek 10.00 Híradó 10.30 Hírek 10.35 Kék bolygó 11.00 Híradó 11.10 Időjárás 11.15 Biztonságban itthon! 12.00 Déli harangszó 12.01 Híradó 12.45 Időjárás 12.55–17.54 Ma délután. Benne: 12.50 V4 Híradó 13.00 Híradó 13.10 Időjárás-jelentés 13.30 Hírek 14.00 Híradó 14.10 Időjárás-jelentés 14.30 Hírek 14.35 Itthon vagy! – Magazin (ism.) 15.00 Híradó 15.10 Időjárás-jelentés 15.30 Hírek 15.35 Kék bolygó (ism.) 16.00 Híradó 16.30 Hírek 16.35 Magyar gazda – Agrármagazin 17.00 Híradó 17.30 Hírek 17.35 Esély (ism.) 17.54–21.50 Ma este. Benne: 18.00 Híradó 18.25 Időjárás-jelentés 19.00 Hírek 19.02 Időjárás-jelentés 19.05 Biztonságban itthon! (ism.) 19.30 Híradó 21.00 Híradó 21.25 V4 Híradó 21.30 Világírádó 21.50–24.00 Ma éjjel. Benne: 22.00 Híradó 23.00 Híradó 23.20 Angol nyelvű hírek 23.30 Német nyelvű hírek 23.40 Orosz nyelvű hírek 23.50 Kínai nyelvű hírek 24.00 Himnusz 0.02 Záróhíradó

4.50 Bajnokok Klubja (ism.) 5.30 Rövidpályás úszó Európa-bajnokság (ism.) 6.30 Sporthíradó 7.00 Sporthíradó 7.30 Jövünk! (ism.) 8.00 Labdarúgás – OTP Bank Liga: MTK Budapest-Gyirmót FC mérkőzés (ism.) 10.00 Sporthíradó 10.30 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Kisvárda Master Good-Ferencvárosi TC mérkőzés (ism.) 12.30 Szabadió (ism.) 13.00 Sporthíradó 13.30 Labdarúgás – OTP Bank Liga: MOL Fehérvár FC-Zalaegerszegi TE FC mérkőzés (ism.) 15.30 UEFA BL-magazin (ism.) 16.00 Kosárlabda magazin 17.00 Sporthíradó 17.15 Bokszutca 17.45 Kézilabda-magazin 18.45 Gööööl2 19.45 Formula-1 Mexikói Nagydíj – futam (ism.) 21.55 Sporthíradó 22.25 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Puskás Akadémia FC-Ujpest FC (ism.) 0.25 Kézilabda férfi felkészülési mérkőzés: Magyarország-Bosznia-Hercegovina (ism.)

20.15 Tanárok gyöngye III., 13/7.

21.05 Friss 21.35 Stílus 22.10 Akusztik

Földfelszínen: 88 MHz (Budapest) 98.9 MHz (Gyál), 106.3 MHz (Monor), 91.7 MHz (Pécel), műholdon: DIGI és UPC szolgáltatók, IPTV-hálózaton: T-Home és Invitel szolgáltatók, internet: www.mariaradio.hu

0.00 Boldogasszony anyánk 0.05 Fájdalmás rózsafüzér 0.45 Hitvalló 1.10 Ott-hon a családban 1.35 Inter arma caritas 1.55 Ne féljetek! 2.00 Audiencia 2.25 Ilyenéke a mennyek országa 2.55 Igéző 3.00 Az igalmasság órája 3.30 Öröm-mel fordulok felé 4.15 Megújulás 5.00 Dicsőséges rózsafüzér 5.40 Ne féljetek! 5.44 Abba Pater 5.55 Hírpercek 6.00 Zsolozsma – reggeli dicséret 6.00 Hírek a Vatikánból 6.50 Ima keresztenységünk 6.55 Hírpercek 7.00 Igéző 7.05 Napindító – görögkatolikus magazin 8.20 Heti útravaló 8.25 A mi rádióink hírei 8.30 Aktuális 8.55 Hírpercek 9.00 Szentmíse – Budapest XIII., Mária Rádió-kápolnája 9.55 Hírpercek 10.00 Hitünk és életünk 10.40 Hírpercek 10.50 Bizán-ci forrás 11.25 Zsolozsma – olvasmányos és napközi imaóra 11.55 Hírpercek 12.00 Ürunguala 12.02 Műsorásmertséget 12.15 Örvendetes rózsafüzér 12.55 Hírpercek 13.00 Örök ige 13.10 Ne féljetek! 13.15 Lelkiségi irodalom 13.25 Já-szol és kereszt 13.55 Hírpercek 14.00 A nap evangéliuma 14.15 Jóhírek 14.30 Napi útravaló 14.45 Hírpercek 14.50 Imalánc 15.00 Az igalmasság órája 15.15 Világosság rózsafüzér 15.55 Hírpercek 16.00 Hitvalló 16.25 Hírpercek 16.30 Egyszerű szavak 16.35 Hazafelé 17.55 Hírpercek 18.00 Szent művészeti 18.50 Igéző 18.55 Hírpercek 19.00 Zsolozsma – esti dicséret 19.25 Legyetek apostolok! 19.45 Hírpercek 19.55 Ráhangoló 20.00 Kiáltás – ima a nemzetért kegye-lekről 20.16 Élő kincseink 20.55 Hírpercek 21.05 Isten szeret taged 21.05 Hírpercek 22.00 Hitünk és életünk 22.55 Hírpercek 23.00 Hírek a Vatikánból 23.20 Isten jelenlétében 23.40 Zsolozsma – befejező imaóra 23.55 Hírpercek

7.20 Belső gerinctorna **7.32, 22.30**
Zsolozsma 8.00, 17.00 Szentmíse
8.45, 17.45 Rózsafüzér **9.20, 9.45**
 Melykvíz – vételkedő **10.15** Párbeszéd az emberért – Platthy Iván műsora **11.10** Ferencesek – Szerdahelyi Csongor műsora **11.35** Apostolok fóruma (elő) **12.00** Imamaraton – Knock-i Miasszonunk, Írország **12.45** Hírek **13.00** Szentségimádás **14.00** Lélekemelő Károly atyával **15.00** Irgalmasság órája **15.30, 23.35** Képújság **16.00** Párbeszéd az emberért (ism.) **18.20** Apostolok fóruma (ism.) **18.50** Ferenc pápa üzenete Rómából **19.05, 19.30, 22.45, 23.10** Melykvíz (ism.) **20.00** Osszhang (ism.) **20.30** Budai híradó **20.45** Mária köszöntő **21.30** Lelkesít-Ó (ism.)

5.00 Napköszöntő **7.00** Szentmíse **7.35, 15.05** Szentek, szent életű emberek **8.15** Játék **8.45** Lapszemle **9.05** Múltunk pillérei **10.05, 22.10** Szószóló **10.45, 19.50, 22.50** A lélek szava **11.05** Az otthon ipei **11.30, 23.05** Vatikáni Rádió **12.05** Egyházi hírek **12.15** Evangélium; Szólj, Uram! **13.05** Nem középiskolásokon (ism.) **13.40** Népzene kincsestár **14.05, 21.35** Utón és útfélen **14.35** Neuma (ism.) **15.15** Hétvégi levél (ism.) **15.30, 23.25** Hitvalló **16.05** Értek-adó **17.00** Regionális hírek **17.15** Kora esti hírműsor **17.40** Regionális sportírek **18.00** Rózsafüzér **18.35** MKR-portrémuásor **19.15** Liceumi krónika **19.45** Esti mese **20.10** Beszélő könyvek **20.35** Kapcsolj rá! **21.05** Sziluett (ism.)

5.20 Napi gondolatok az evangéliumról Michels Antal atyával **6.55** A nap szentje **7.00** Szentmíse – városmai-jori Jézus Szíve-templom **7.55** Időjárás **8.00** Vatikáni Rádió magyar adása **8.20, 11.55, 15.55** Időjárás **8.25** A nap szentje **8.30** Szentmíse – Sziklatemplem **9.10** Délelőtől Palócföldön (elő) **11.30** EWTN-hírnöök **12.00** Úranguyalá **14.00** EWTN Daily Mass – angol nyelvű szentmíse (elő) **15.00** Az Isteni Irgalmasság rózsafüzere **15.30** EWTN-hírnöök **16.00** Fajdalmas rózsafüzér **16.40** Venite Adoremus (elő) **17.00** Szentmíse **18.00** Miért is? – Surján László és Berán Ferenc atya műsora **19.00** Vaticano – vatikáni hírháttér **19.30** EWTN-hírnöök **20.00** Szentmíse **22.00** Délélőtől (ism.)

6.00 Beépített fönök – Amerika, 4/5. **7.00** Beépített fönök – Amerika, 5/15. **8.00** Akik a vadonban élnek, 5/7. **9.00** Világraszóló találmányok, 17. **10.00** Ne próbál ki otthon!, 6/6. **11.00** Autógyártás felsőfokon, 6. **12.00** Akik a vadonban élnek, 5/8. **12.55** Ételek nyomában, 2/1. **13.20** Gyárlátogatás, 1. **14.30** Kedvenc ételeinek eredete, 1. **15.00** Élet a fagypont alatt, 13–14. **17.00** Ne próbál ki otthon!, 6/7. **18.00** Vonatra fell! Kalandozások a föld körül, 1. **19.00** Világraszóló találmányok, 18. **20.05** Rejtélyek nyomában, 8. **21.00** A korona titkai, 3. **22.00** Hitler: végzetes vonzerő, 2. **23.00** Elveszett műtárgyak nyomában, 1. **24.00** A pillangó-hatás, 4/12. **0.35** A korona titkai, 3. **1.35** Rejtélyek nyomában, 8.

8.00 Szólalj meg! – angol **8.15** Szólalj meg! – olaszul **8.40, 12.10** Mindenki Akadémiaja **9.10** Vad vidékek – Metropolisz **10.10** Vad vidékek – Brazília **11.10** Halhatatlanok Társulata **11.55** Ablak a természetre **12.40** Koronás sas, 248. **13.05** Vers (ism.) **13.20** A természet furcsaságai David Attenborough-val **13.50** Édes a boszszú – Magyar játékkfilm **15.05** Van egy határ – Magyar tévéjáték **15.30** A természet furcsaságai David Attenborough-val **15.55** Századfordító magyarok **16.55** Koronás sas, 249. **17.20** Vers **17.30** Ille-de-France kastélyai **18.30** Ón is tudja? **19.00** Librettó **20.00** Ez itt a kérdez **21.00** Aviso **21.05** Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenyei 2020/21 **22.40** Librettó

5.00 Csörte – A nap vitája (ism.) **6.00** Radar (ism.) **7.00** Híradó **8.00** Napi aktuális (ism.) **9.00** Mozaik **10.00** Televíziós vásárlás **11.00** Vetítő: Az életmentő – Semmelweis Ignác igaz története. R.: Katona Zsuzsa **12.00** Híradó **13.00** Csörte – A nap vitája (ism.) **14.00** Vezércikk – Olvasunk a sorok között (ism.) **15.00** Híradó **15.30** Palláver **17.00** Híradó **17.30** Radar **18.30** Híradó **19.00** Napi aktuális **20.00** Csörte – A nap vitája **21.00** Vezércikk **22.00** Híradó **23.00** Napi aktuális (ism.) **24.00** Radar (ism.) **1.00** Hazahúzó **2.00** Vetítő: Az életmentő – Semmelweis Ignác igaz története. R.: Katona Zsuzsa **3.00** Televíziós vásárlás **3.20** Európai híradó (ism.) **3.40** Televíziós vásárlás **4.20** Mozaik (ism.)

8.30 Nyerő Széria (ism.) **9.30** Labdarúgás – A vb-selejtezők elő (ism.) **10.30** Televíziós vásárlás **11.30** Kezket fel! **11.45** Ez Debrecen! – A DVSC Kézilabda Akadémiai magazinja (ism.) **12.15** Képek – A Mol-Pick Szeged hivatalos klubtélévéje (ism.) **12.45** Építők – A Telekom Veszprém hivatalos klubtélévéje (ism.) **13.15** Ökölvívás – Profi gála, New York, José Zepeda-Josue Vargas (ism.) **16.15** Alley-Oop, 2022/4. (ism.) **17.15** Trash Talk (ism.) **18.15** Arany pillanatok **18.30** Labdarúgás – Serie A Full Impact, 12. **19.00** Kézilabda – Bundesliga, 10. forduló, Flensburg-Füchse Berlin (elő) **20.45** Mai helyzet **21.00** UFC 267, Jan Blachowicz-Glover Teixeira (ism.) **24.00** Erős emberek (ism.)

9.00 Autósport (ism.) **11.20** Sport 24 **11.30** A nap hőse **11.40** S.E.F.T. A Digi Sport eletmódmagazinja **11.50** Autósport. DTM, Norisring, 2. verseny (ism.) **13.20** Autósport. DTM Trophy, Norisring, 2. verseny (ism.) **14.10** Sport 24, A Digi Sport hírműsora **14.20** A nap hőse **14.30** S.E.F.T. **14.40** Jégkorong, ICE (ism.) **17.10** Sport 24, A Digi Sport hírműsora **17.20** Labdarúgás. Premier League (ism.) **19.10** Autósport. DTM, Norisring (ism.) **20.10** Sport 24. A Digi Sport hírműsora **20.15** Labdarúgás. Premier League Netbusters **20.45** Sport 24 **21.00** Tenisz. WTA-világbajnokság, Guadalajara, egyéni (elő) **23.00** Tenisz. WTA-világbajnokság, Guadalajara, páros (elő)

Ne legyek csacska fecskéhez hasonló, ritkán hallassam hangom, mint a Holló.

Áprily Lajos

A NAP MÚSORA

Film Café – 18.50

Tökéletes hang

Amerikai zenés vígjáték (2012) • Jason Moore vígjátékában egy főiskola leány és fiú acapella csapata verseng egymással, és főleg a fiúk, nem válogatnak az eszközökben, hogy lenyomják az ellen-ségüknek tekintett legföbb vetélytársukat. Könyed komédia a jobb fajtából. A diktátori hajlam, énekegyüttest vezető lány drámai történetek után tehetja, hogy egyedül, az egész csappattal szemben tehetetlen. A magának való, torkában kincset rejtgető hölggyel felismeri, hogy talentumát kamatoztatnia kell, és hogy nyitria kell mások felé, legyőzve bűszkeséget, idegenkedését tár-saitól. Akiről pedig a legkevésbé gondolnánk, szemrebenések nélkül hagyja el a többieket a döntő megmérgettetés előtt, felaldozva a közösséggel sikerét egyéni karrierje hamis oltárán. (bánátigéza)

9.00, 21.00 Sütimester – Ausztrália **10.15, 20.00** Jamie lefűzi Olaszországot **11.15** Bede Róbert mesterfogásai **11.30** Mi van a hűtőben? **12.00** Itália ipei Antonio Passarellivel **12.30** Jó szakács, rossz szakács **13.00** A világ küssel-villával **13.30** Olasz vásrosok, olasz ízek **14.00** Justine újabb ausztrál finomságai **14.30** Anna Olson házi süteményei **15.00** Hús hús-sal **15.30** Jamie hétköznapi kajái **16.00** Mi van a hűtőben? **16.30** Jó szakács, rossz szakács **17.00** Peter Kuruvita – Mexikói fieszta **17.30** Itália ipei Antonio Passarellivel **18.00** A világ küssel-villával **18.30** Európa küssel-villával **19.00** Hús hús-sal **19.30** Donal gyors receptjei **22.15** Anna Olson házi süteményei

6.00 Jóbarátok – Amerikai vígjátéksozat, 13–16. **7.55** Agymenők – Amerikai vígjátéksorozat, 7/8. **8.25** Agymenők – Amerikai vígjátéksorozat, 7/9. **8.50** Dawson és a haverok – Amerikai vígjátéksorozat, 2/9. **9.50** Szívek szállódája – Amerikai filmsorozat, 4/22. **10.45** Szívek szállódája – Amerikai filmsorozat, 5/1. **11.40** 200 első randi – Magyar romantikus vígjáték sorozat, 2/16. **12.40** 200 első randi – Magyar romantikus vígjáték sorozat, 2/17. **13.40** Doktor House – Amerikai sorozat, 5/5–6. **15.35** A mentalista – Amerikai krimisorozat, 21. **16.40** Észbontók **19.15** A szerencse háza – Amerikai vígjáték **21.00** Szellemlélek II. – Amerikai akcióvígjáték **23.20** Éjfeli látomás – Amerikai sci-fi dráma

8.25 Elmentek otthonról – Francia vígjáték **10.15** Kalendorok – Magyar vígjáték **12.40** Az örzök legendája – Amerikai–ausztrál animációs kalandfilm **14.40** Vadiúj vadnyugat – Amerikai akcióvígjáték **16.50** A szállító: Örökség – Francia–kinai akciófilm **18.45** Nincs kettő négy nélkül – Olasz akcióvígjáték – Fsz.: Bradly Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis, Justin Bartha, Melissa McCarthy, John Goodman, Ken Jeong, Heather Graham, Jeffrey Tambor **23.10** Keményítőkúra – Amerikai vígjáték – Fsz.: Will Ferrell, Kevin Hart, Craig T. Nelson, Alison Brie. R.: Etan Cohen

8.30 Szármányt vagy combját? – Francia vígjáték – Fsz.: Coluche, Louis de Funes. R.: Claude Zidi **10.35** Fallén – Amerikai filmdráma – Fsz.: Addison Timlin, Joey Richardson. R.: Scott Hicks **12.30** Merlin – Amerikai–angol kalandfilm – Fsz.: Helena Bonham Carter, John Gielgud, Sam Neill. R.: Steve Barron **14.25** Merlin – Amerikai–angol kalandfilm **16.20** A légiós – Amerikai akciófilm – Fsz.: Jean-Claude van Damme **18.20** Az éhezők viadala: Futótűz – Amerikai kalandfilm – Fsz.: Jennifer Lawrence, Josh Hutcherson **21.00** Mr. és Mrs. Smith – Amerikai akcióvígjáték – Fsz.: Angelina Jolie, Brad Pitt **23.15** D-Tox – Amerikai–német akcióthriller **1.10** Veszett vad – Amerikai akciófilm

4.05 A homok titkai, 176. **4.55** Teleshop **5.20** Fókusz – Közszolgálati magazin (ism.) **6.00** Reggeli – Elő magazin **9.10** Teleshop **12.20** Keresztanyu – Magyar filmsorozat, 2/65. A törzsrendevég (ism.) **13.30** Nyerő Páros – Próbára tesszük a szerelmüket – Sztárpárshow, 5/16. (ism.) **15.30** Perzsélo szerepélyek, 2. **16.40** Szerellem van a levegőben, 57. **18.00** RTL Híradó – Esti kiadás (elő) **18.55** Fókusz – Közszolgálati magazin (elő) **19.50** Keresztanyu – Magyar filmsorozat, 2/66. Nincs több titok **21.00** Nyerő Páros – Próbára tesszük a szerelmüket – Sztárpárshow, 5/17. **22.50** RTL Híradó – Késő esti kiadás **23.25** Az első milliom története, 5/1. **0.40** Édes Otthon (ism.)

7.20 Belső gerinctorna **7.32, 22.30**
Zsolozsma 8.00, 17.00 Szentmíse 8.45, 17.45 Rózsafüzér 9.20, 19.15
 Beszéljük meg! – Somogyi Krisztina, Kézdy Anikó és Papp Miklós előadása
10.10 Örökimádás gyümölcslei (ism.)
10.30 Katekézis (ism.) **11.00** Apostolok fóruma (ism.) **11.30** Kultúrpont **12.00** Imármáraton – Banneux-i Szegények Szűzanya, Belgium **12.55** Hírek **13.10** Szentszíjmádás **14.00** Ige-forrá **15.00** Irgalmasság órája **15.30, 23.35** Képújság **16.00, 20.10** Kultúrpont (ism.) **16.30** Katekézis (ism.) **18.20** Gyerekcsarok **18.50** Örökimádás gyümölcslei (ism.) **20.40** Budai híradó **20.55** Mária kószöntő **21.30** Örömhitreink Dió-héjban (ism.) **22.45** Élet az egyházból (szombati ism.)

5.00 Napköszöntő **7.00 Szentmíse 7.35** Szentek, szent életű emberek **8.15** Reggeli beszélgetés (ism.) **9.05** Segíthetünk? **10.00** Erseki szentmíse Szikszóról **10.45, 19.50** A lélek szava **11.05** Mustármag (ism.) **11.30, 23.05** Vatikáni Rádió **12.05** Egyházi hírek **12.15** Evangélium **13.05** Hallgassuk együtt! **14.05** Kávöház (ism.) **15.15** Csúcs és forrás (ism.) **15.30, 23.25** Hitvalló **16.05** Mit tegyek? (ism.) / Gaudete **16.30** Közelkép (ism.) **17.00** Regionális hírek **17.15** Korai esti hírmondó **17.40** Sporthírek **18.00** Rózsafüzér **18.35** Hangoló (ism.) **19.15** Könyvtári barangolás **19.45** Esti mese **20.10** Katedrális **21.05** Feltámadt Krisztus, Boldogságunk! **21.30** Megmaradni **22.10** Andante (ism.)

6.00 Hírek **6.20** Nem csak kenyérrel él az ember **6.30** Rövidhírek **6.40** Napindító **7.00** Régió krónika **7.00-9.00** Kontinentális reggeli **9.00** Hírek **9.10** Kitekintő **10.00** Hírek **10.10** Mündér **11.00** Hírek **11.10** Mozaik **12.00** Régió krónika **12.15** Mindennapi irodalom (ism.) **13.00** Hírek **13.10** Aréna **14.00** Hírek **14.10** Határtalan **15.00-17.00** Svédasztal **16.30** Régio krónika **17.00** Hírek **17.10** Kitekintő **18.00** Hírek **18.10** Mündér (ism.) **19.00** Régió krónika **19.30** Esti nyugalom **20.00** Hírek **20.10** Mozaik (ism.) **21.00** Hírek **21.10** Mindennapi irodalom **22.00** Hírek **22.10** Zenesav

A közlékenység kútját tömd be benne, karthauzi legyek a cella-csendben. Csak bukdácsoló patakok csevegnék, folyók a torkolatnál csendesednek.

Áprily Lajos

5.20 Napi gondolatok az evangéliumról a premontri atyákkal **6.00** Jézus műhelyében – a Veszprémi Föegyházmegyei heti lelkigyakorlat-sorozata **6.55** A nap szentje **7.00 Szentmíse – városmajori Jézus Szíve-templom 7.55, 8.20, 11.55, 15.55** Időjárás **8.00** Vatikáni Rádió magyar adása **8.25** A nap szentje **8.30 Szentmíse – Sziklatemplom 9.10** Délelőtt Palócföldön (elő) **11.30, 15.30, 19.30** EWTN-hírnök **12.00** Úrangyalá **14.00** EWTN Daily Mass (elő) **15.00** Az Isteni Irgalmasság rózsafüzére **16.00** Világosság rózsafüzér **16.40** Venite Adoremus (elő) **17.00, 20.00 Szentmíse 18.00** Musica **18.30** Vaticano (ism.) **19.00** Rome Reports **21.00** Találkozások – Tamási József atya műsora

6.00 Beépített fönök – Amerika, 4/6. **7.00** Beépített fönök – Nagy-Britannia, 6/1. **8.00** Akik a vadonban énekn, 5/8. **9.00** Világgraszóli találmányok, 18. **10.00** Ne próbáld ki otthon!, 6/7. **11.00** Vonatra fel! Kalandozások a föld körül, 1. **12.00** A vademberek Ben Fogle-lal, 6/1. **12.55** Ételek nyomában, 2/2. **13.20** Gyárlatogatás, 2. **14.30** Kedvenc ételeinek eredete, 2. **15.00** Élet a fagypontról, 15.-16. **17.00** Ne próbáld ki otthon!, 6/8. **18.00** Vonatra fel! Kalandozások a föld körül, 2. **19.00** Világgraszóli találmányok, 19. **20.05** Rejtélyek nyomában, 9. **21.00** A korona titkai, 4. **22.00** Hitler: végzetes vonzerő, 3. **23.30** Elveszett műtárgyak nyomában, 4. **24.00** A pillangó-hatás, 4/13.

8.00 Szólalj meg! – angolul **8.15** Szólalj meg! – spanyolul **8.40, 12.10** Mindenki Akadémiaja **9.10** Vad vidékek – Metropolis **10.10** Vad vidékek – Brazília **11.10** Századfordító magyarok **12.40** Koronás sas, 249. **13.05** Vers (ism.) **13.20** A természet furcsaságai David Attenborough-val **13.50** Szindbad – Magyar játekmű **15.25** A természet furcsaságai David Attenborough-val **15.55** Magyar klasszikusok új könyötteben **16.30** „Amiről a kövek mesének” – Történelmi városok **16.55** Koronás sas, 250. **17.20** Vers **17.30** Tours-i Szent Márton – Katona, aszkéta, emberbarát **18.30** Ón is tudja? **19.00** Librettó **20.00** Ez itt a kérdés **21.00** A kívánság fája – Grúz filmdráma **22.50** Librettó

5.00 Csörte – A nap vitája (ism.) **6.00** Radar (ism.) **7.00** Híradó **8.00** Napi aktuális (ism.) **9.00** Mozaik **10.00** Televíziós vásárlás **11.00** Vettítő: Riksáll. R.: Somogyvári Gergő **12.00** Híradó **13.00** Csörte – A nap vitája (ism.) **14.00** Vezéríck – Olvasunk a sorok között (ism.) **15.00** Híradó **15.30** Paláver **17.00** Híradó **17.30** Radar **18.30** Híradó **19.00** Napi aktuális **20.00** Csörte – A nap vitája **21.00** Vezéríck – Olvasunk a sorok között **22.00** Híradó **23.00** Napi aktuális (ism.) **24.00** Radar (ism.) **1.00** Hazahúzó – hazai üdülesi és szabadidős lehetőségek **2.00** Vettítő (ism.): Riksáll. R.: Somogyvári Gergő **3.00** Televíziós vásárlás **3.20** Soroló (ism.) **3.40** Televíziós vásárlás **4.20** Mozaik (ism.)

7.30 Kézilabda – Bundesliga, 10. forduló, Flensburg-Füchse Berlin (ism.) **9.15** Kékek (ism.) **9.45** Építők (ism.) **10.15** Televíziós vásárlás **11.15** Labdarúgás – A vb-selejtezők elő (ism.) **12.15** Ökölvívás – Profi gála, San Diego, Emanuel Navarrete-Joet González (ism.) **14.45** UFC 268, New York, Kamaru Usman-Colby Covington (ism.) **17.45** Labdarúgás – Vb-selejtezők, Batumi, Grúzia-Szérvország (elő) **20.15** Mai helyzet **20.30** Labdarúgás – Vb-selejtezők, Görgögország-Spanyolország (elő) **23.00** Labdarúgás – Vb-selejtezők, 9. ford., 1. játéknap (elő) **24.00** Labdarúgás – Vb-selejtezők, Oroszország-Ciprus (ism.) **2.00** Labdarúgás – Vb-selejtezők, Írország-Portugália (ism.)

8.50 S.E.F.T. A Digi Sport életmódmagazinja **9.00** Labdarúgás. Ligue 1 (ism.) **10.50** Labdarúgás. Ligue 1 (ism.) **12.40** Sport 24. A Digi Sport hírműsora **12.50** A nap hőse **13.00** S.E.F.T. A Digi Sport életmódmagazinja **13.10** Labdarúgás. Ligue 1 (ism.) **15.00** Labdarúgás. Ligue 1 (ism.) **16.50** Sport 24. A Digi Sport hírműsora **17.00** A nap hőse **17.10** S.E.F.T. **17.20** Jégkorong. ICE (ism.) **19.50** Sport 24 **20.00** Labdarúgás. Ligue 1 Exkluzív: Niko Kovac interjú (ism.) **20.15** Labdarúgás. A Premier League világa **20.45** Sport 24. A Digi Sport hírműsora **21.00** Tenisz. WTA-világbajnokság, Guadalajara, egyéni (elő) **23.00** Tenisz. WTA-világbajnokság, Guadalajara, páros (elő)

9.00, 21.00 Sütimester – Ausztrália **10.15** Jamie lefözi Olaszországot **11.15** Bede Róbert mesterfogásai **11.30** Mi van a hűtőben? **12.00** Itália izei Antonio Passarellivel **12.30** Jó szakács, rossz szakács **13.00** A világ kessel-villával **13.30** Olasz városok, olasz ízek **14.00** Justine újabb ausztrál finomságai **14.30, 22.15** Anna Olson házi süteményei **15.00** Hús húsal **15.30** Donal gyors receptjei **16.00** Mi van a hűtőben? **16.30** Jó szakács, rossz szakács **17.00** Peter Kuruvita – Mexikói fieszta **17.30** Itália izei Antonio Passarellivel **18.00** A világ kessel-villával **18.30** Európa kessel-villával **19.00** Hús hússal **19.30** Donal gyors receptjei **20.00** Mediterrán ízek Yotam Ottolenghi-vel

9.30 Julie & Julia – Két nő, egy recept – Amerikai film **11.55** Ilyen az élet – Amerikai vígjáték – Fsz.: Katherine Heigl, Josh Duhamel, Christina Hendricks. R.: Greg Berlanti **14.25** Különösen veszélyes – Amerikai akciójáték – Fsz.: Jessica Alba, Samuel L. Jackson, Hailee Steinfeld **16.30** Big Game: A nagyvad – Angol-finn-német akciójáték – Fsz.: Samuel L. Jackson, Onni Tommila, Felicity Huffman **18.20** A szökevény – Amerikai akciójáték – Fsz.: Harrison Ford, Tommy Lee Jones, Julianne Moore, Sela Ward **21.00** Con Air – A fegyenc-járat – Amerikai akciójáték – Fsz.: Nicolas Cage, John Cusack, John Malkovich, Steve Buscemi **23.25** Csapda – Amerikai sci-fi horror

6.00 Jóbarátok – Amerikai vígjátéksozat, 16–19. **7.55** Agymenők – Amerikai vígjátéksozat, 10–11. **8.50** Dawson és a haverek – Amerikai vígjátéksozat, 2/10. **9.50** Szívek száloldája – Amerikai filmsorozat, 5/2–3. **11.40** 200 első randi – Magyar romantikus vígjáték sorozat, 17–18. **13.40** Doktor House – Amerikai sorozat, 5/7. **14.40** Doktor House – Amerikai sorozat, 5/8. **15.40** A mentalista – Amerikai krimisorozat, 22. **16.40** Észbontók – Műveletlenségi vetélkedő, 5–6. **18.40** Kutyá egy nyár – Amerikai romantikus dráma **21.00** Szellemléktők – Amerikai akciójáték **23.30** Jerry Maguire – A nagy hátrarc – Amerikai vígjáték **2.20** Doktor House, 5/6. **3.00** A mentalista, 22.

9.10 Kecskebüvölök – Amerikai–angol vígjáték **11.00** Istenek fegyverzete – Jugoszláv–hongkongi akciójáték – Fsz.: Alan Tam, Jackie Chan **12.45** Ki nevel a végén? – Amerikai vígjáték – Fsz.: Adam Sandler, Jack Nicholson **14.45** A herceg menyasszonya – Amerikai kalandfilm – Fsz.: Cary Elwes, Mandy Patinkin **16.45** Mortdecai – Amerikai vígjáték – Fsz.: Gwyneth Paltrow, Johnny Depp. R.: David Koepp **18.50** Az éhezők viadala: A kivilálasztott, 1. rész – Amerikai kalandfilm – Fsz.: Jennifer Lawrence. R.: Francis Lawrence **21.00** Tremors – Ahová lépek, szörny terem – Amerikai akciójáték – Fsz.: Fred Ward, Kevin Bacon **22.45** Cyborg – A robotnő – Amerikai akciójáték

JEZSUITA MAGAZIN

Lepje meg szeretteit A SZÍV ELŐFIZETÉSSEL!

AJÁNDÉK, AMELY EGÉSZ ÉVRE SZÓL

LELKISÉG | KULTÚRA | ÖNISMERET
nem csak katolikusoknak

- Az előfizetésről szóló ajándékkártyák, illetve a lapszámok kérhetők közvetlenül a megajándékozott címére is!
- Megrendelhető **2021. december 13**-ig webshopunkban, illetve telefonon.
- További részletek: jezsuitakiado.hu